

אָמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, יִצְרֵה הַטּוֹב מֵאֵי בְּעֵי מַלְיָן
 דְּאוּרֵייתָא. אָמַר לִיָּה, יִצְרֵה הַטּוֹב אֶתְעַטֵּר
 בְּהוּ, וְיִצְרֵה הָרַע אֶתְכַנְעֵ בְּהוּ.

וְעַל דָּא בִּי תִצֵּא לְמַלְחָמָה עַל אִיבִידָּ דָּא אִיהוּ
 יִצְרֵה הָרַע. וְדַאנּוּ צְרִיכִין לְמִיפּוּק לְקַבְּלֵיהּ
 בְּמַלְיָן דְּאוּרֵייתָא, וְלְקַטְרָגָא לִיָּה, וּבְדִין יִתְמַסֵּר
 בִּידָּא דְּפִר נָשׁ. כְּמָה דְּאִתְמַר, וּנְתָנוּ ה' אֶלְהֵיךָ
 בִּידָּךְ וְשָׁבִיתָ שְׁבִיּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְוִי עַל דָּא, וְוִי עַל דָּא, (משלי
 ל כב) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְנָבַל כִּי יִשְׁבַּע
 לָחֶם. דִּהָא יִצְרֵה הַטּוֹב אֶשְׁתַּכְּפֵי בִּידֵיהּ, וְאִיהוּ
 מְלָךְ עָלֶיהּ.

אִשְׁתַּ יִּפֶּת תֹּאֵר, דָּא הִיא נְשֻׁמְתָא. כְּמָה דְּאִתְ
 אָמַר, (שם לא ל) אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל.
 דִּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, אֵינּוּן סִיעֵן וּמְנַהֲיָנִין

לשון הקודש

אֲנִכִּי מְצֻנָּה הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ – עַל שְׁנֵי
 בִּידֵי הָאָדָם, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר וּנְתָנוּ ה'
 אֶלְהֵיךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִיּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְוִי עַל זְהוּ! וְוִי עַל זְהוּ! (משלי
 כ תחת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְנָבַל כִּי יִשְׁבַּע
 לָחֶם. שְׁחֵרֵי יִצְרֵה הַטּוֹב נְשֻׁבָה בִּידוֹ, וְהוּא
 מְלָךְ עָלָיו.

וְעַל כֵּן, בִּי תִצֵּא לְמַלְחָמָה עַל אִיבִידָּ –
 זְהוּ יִצְרֵה הָרַע, שְׁאֲנוּ צְרִיכִים לְצִאת כְּנַגְדּוֹ
 בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, וְלְקַטְרָג עָלָיו, וְאִזּוּ יִמְסֵר

אִשְׁתַּ יִּפֶּת תֹּאֵר – זְהוּ הַנְּשֻׁמָּה, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (שם לא) אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא

דְּנִשְׁמָתִין, וְאִינוּן סִיעָן וּמְנַהֲיָיִן דִּיצְר הָרַע, אִינוּן
בְּקַטְרוּגָא תְּדִירָא, מְקַטְרָגִין אֱלִין בְּאֵלִין, וְכָל
שְׂיִיפִין דְּנוּפָא בְּצַעְרָא בִּינְיָהוּ, בֵּין נִשְׁמָתָא וּבֵין
יֵצֵר הָרַע.

וְהִבֵּאתָה אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ, דְּאִתְתְּרַבְת מִתַּפְּנִן. (שם)
וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ. וּכְבָר
אֻקְיָמָנָא מְלִין. וְגִלְחָה אֶת רֵאשָׁה וְעִשְׂתָּה אֶת
צְפָרְנֶיהָ, וְתִדְבִי מֵהָהוּא זִוְהָמָא דְּאֵטִיל בָּהּ נַחֲשׁ.

וְהִסִּירָה אֶת שְׁמֹלֶת שִׁבְיָהּ, מֵאִינוּן כְּסוּ דְּמִסְאָבָא
וְזִינִין בִּישִׁין מֵחֻבָּא דְּעַגְלָא. דְּהָא
בְּקַדְמִיתָא הוּיָא לְהוּ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא, דְּקַבִּילוּ
בְּטוֹרָא דְּסִינֵי. וְכֵד עֲבָדוּ יַת עַגְלָא, אַעְדוּ מְנִיָּהוּ
אִינוּן לְבוּשֵׁי יָקָר, דְּכִתִּיב (שמות לג ז) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהָר חוֹרֵב.

לשון הקודש

וְעִשְׂתָּה אֶת צְפָרְנֶיהָ, וְתִטְהַר מֵאוֹתָהּ
זִוְהָמָא שְׁהֵטִיל בָּהּ הַנְּחָשׁ.

וְהִסִּירָה אֶת שְׁמֹלֶת שִׁבְיָהּ, מֵאוֹתָם
כְּסוֹת שֶׁל טְמֵאָה וּמִיָּנִים רְעִים מֵחֻטָּא
הַעֲגָל. שְׁהֵרֵי פְּרָאשׁוּנָה הָיוּ לָהֶם לְבוּשֵׁי
קִדְשׁ שֶׁקֶבְלוּ בְּהָר סִינַי, וּכְשָׁעֲשׂוּ אֶת
הַעֲגָל, הוֹסְרוּ מֵהֶם אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד,
שְׁפָתוֹב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
עֲדָיִם מֵהָר חוֹרֵב.

תִּתְהַלֵּל. שְׁהֵרֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אוֹתָם
הַסִּיעוֹת וְהַמְנַהֲיָיִם שֶׁל הַנְּשֻׁמוֹת, וְאוֹתָם
הַסִּיעוֹת וְהַמְנַהֲיָיִם שֶׁל יֵצֵר הָרַע, הֵם
בְּקַטְרוּגַת תְּמִיד, מְקַטְרָגִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ, וְכָל
אִיבְרֵי הַגּוֹף בְּצַעַר בִּינְיָהֶם, בֵּין הַנְּשֻׁמָּה
וּבֵין יֵצֵר הָרַע.

וְהִבֵּאתָה אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ, שְׁגַרְשָׁה מִשָּׁם.
(שם ז) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ, וּכְבָר
בְּאֵרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים. וְגִלְחָה אֶת רֵאשָׁה

וּבְכַתָּהּ אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים, דָּא הִיא
 יֵרַחא דְאַלּוּל, דְּבִיהַ סְלִיק מוֹשֶׁה לְטוֹרָא,
 לְמַבְעֵי רַחֲמִין קָמִי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין
 דִּישְׁתַּבִּיק לְיִשְׂרָאֵל עַל (חֻבָּא) דְּעַגְלָא. וּבְגִין דָּא
 וּבְכַתָּהּ אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים, בְּגִין דְּגַלֵּי
 עֲרִייתָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעֲרִייתָא דְאוֹרֵייתָא.
 כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (ויקרא יח ז) עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ
 לֹא תִגְלֶה. וְעַל דָּא אָמַר דְּוֹד, (תהלים קיט קלו) פְּלַגֵּי מַיִם
 יֵרְדוּ עֵינֵי עַל לֹא שְׁמְרוּ תוֹרָתְךָ.

וְהוּוּ יִשְׂרָאֵל רַחֲמִין מִמְּלָכָא כָּל הַהוּא זְמַנָּא, עַד
 יוֹמָא דְכַפּוּרֵי, דְנִחִית מוֹשֶׁה מִן טוֹרָא, וְהוּוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא. וּכְדִין אֲתִדְפַּק
 מִלְכָּא בְּמִטְרוֹנֵיתָא. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, וְאַחַר כֵּן
 תָּבוֹא אֵלֶיךָ וּבַעֲלִתָּהּ וְהִיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה.

לשון הקודש

תְּגַלֶּה, וְעַל זֶה אָמַר (תהלים קיט) פְּלַגֵּי מַיִם
 יֵרְדוּ עֵינֵי עַל לֹא שְׁמְרוּ תוֹרָתְךָ.
 וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל רַחֲמִין מִמְּלָכָא כָּל הַזְּמַן
 הַהוּא, עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׂיָרֵד מוֹשֶׁה
 מִהַרְרֵי, וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית כָּל הַיּוֹם
 הַהוּא. וְאִזְ גְּדַבֵּק הַמֶּלֶךְ בְּגִבְרֵתָהּ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (דברים כא) וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיךָ
 וּבַעֲלִתָּהּ וְהִיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה.

וּבְכַתָּהּ אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים
 – זֶהוּ רַחֲדָשׁ אֶלּוּל, שְׁבוּ עֲלֶיהָ מוֹשֶׁה לְהַר
 לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְפָנֵי הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׂיִמְחַל לְיִשְׂרָאֵל עַל (חטא) הָעַגֹּל. וּמִשּׁוּם
 זֶה, וּבְכַתָּהּ אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח
 יָמִים, מִשּׁוּם שְׁגִלָּה אֶת עֲרוֹת הַקּוֹדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְעֲרוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (ויקרא יח) עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא

וּגְזָרוּ קְיֻמָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֹא יִפְלְחוּן

עוּד פּוֹלְחֵן נוֹכְרָאָה. בְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות

לד י) הִנֵּה אֲנֹכִי בּוֹרֵת בְּרִית נְגִיד פֶּלַע עִמָּךְ וּגּוֹ'.
 וּכְתִיב (שם יז) תִּמּוֹן, אֱלֹהֵי מִסְכַּה לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ.

וְעַל דָּא וּמְכַר לֹא תִמְכְּרֵנָה בְּכֶסֶף, לֹא תִשְׁקַר

בְּנִשְׁמַתְךָ, בְּגִין דִּדְחָלֵן דְּכֶסֶף. בְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שם

כ כג) לֹא תַעֲשׂוּן אֶתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב לֹא

תַעֲשׂוּ לָכֶם.

וּכְאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְזַר

עֲלֵיהוֹן תַעֲנִיתָא בְּיוֹמָא דִּין. וּכְתִיב, (ויקרא

כג כט) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶה בְּעַצֶם הַיּוֹם הַזֶּה

וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ. בְּגִין דִּיתְכַפֵּר לְהוֹן כָּל חוֹבֵיהוֹן.

וּכְתִיב, (שם טז ל) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר

אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. עַד

כָּאֵן.

(דף עב ע"ב).

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אֲשֶׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא

גְזַר עֲלֵיהֶם תַעֲנִית בַּיּוֹם הַזֶּה, שְׁכַתוּב

(ויקרא כג) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶה

בְּעַצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ. כְּדִי

שִׁיתְכַפְּרוּ לָכֶם כָּל חַטָּאתֵיכֶם. שְׁכַתוּב (שם

טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר

אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ.

עַד כָּאֵן.

וּכְרַתוּ בְרִית עִם הַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא

שְׁלֹא יַעֲבְדוּ עוּד עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) הִנֵּה אֲנֹכִי בּוֹרֵת בְּרִית

נְגִיד כָּל עַמָּךְ וּגּוֹ'. וּכְתוּב שָׁם (שם) אֱלֹהֵי

מִסְכַּה לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ. וְעַל זֶה, וּמְכַר לֹא

תִמְכְּרֵנָה בְּכֶסֶף, אֵל תִּשְׁקַר בְּנִשְׁמַתְךָ

בְּשִׁבִיל אֱלֹהֵי כֶסֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ)

לֹא תַעֲשׂוּן אֶתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב

לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם.

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, נִפְשָׁא, דְּהִיא מִשְׁפָּעָא דִּיּוֹסוּדָא
עִילָאָה, כִּד אִיהִי חֲבַת, אִשָּׂא דְלַעִילָא שְׁלֵמָא
עִלְיָה. זִינָא בְּזִינְיָה. וּבְגוּפָא שְׁלֵמָא אִשָּׂא דְלַרַע.
וּשְׁלֵמָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

וּמֵאֵן דְּאָמַר, דְּמֵאֵן דְּאָזִיל מִהֵאֵי עֲלֵמָא בְּלֵא
בְּנִין, דְּאֵתִי זִימְנָא אַחְרֵיתִי לְעֲלֵמָא חֲדִין,
אָמַר קְשׁוּט.

וְעוֹד. אֵינּוֹן חֲתִיבָא דְּשָׂאטִין בְּאִוִּירָא, עַד דְּמַרְצוּ
חֻבְיָהוּ, וּבְתַר נִכְנָסִין פַּעַם שְׁנֵיָה בְּגוּפָא,
כְּדִי לְצַרְף אוֹתוֹ, וְאִם יִצְדַּק, שׁוּב אֵינּוּ נִכְנָס פַּעַם
אַחֲרָת. וְאִם לָאוּ, פַּעַם שְׁלִישִׁית. שְׁנַאֲמַר, (אִיּוֹב לג
כט) הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל אֵל פְּעֻמִּים שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר.
וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא יִצְדַּק בְּאֵלֵי הַשְּׁלֵשָׁה פְּעֻמִּים,
שׁוּב אֵין לוֹ תַקְנָה, וְזֵהוּ (במדבר טו לא) תִּפְרַת תִּפְרַת. וְעַל

לשון הקודש

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

— אָמַר אָמַת.

וְעוֹד, אוֹתָם הִרְשָׁעִים שְׁשָׁטִים בְּאִוִּיר,
עַד שְׁמַרְצִים אֵת חֲטָאֵם, וְאַחַר כֵּן
נִכְנָסִים פַּעַם שְׁנֵיָה לְגוּפָא, כְּדִי לְצַרְף
אוֹתוֹ, וְאִם יִצְדַּק, שׁוּב אֵינּוּ נִכְנָס פַּעַם
אַחֲרָת. וְאִם לֹא — פַּעַם שְׁלִישִׁית, שְׁנַאֲמַר
(אִיּוֹב לג) הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל אֵל פְּעֻמִּים
שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא יִצְדַּק

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא מִשְׁפַּע
הַיּוֹסוּד הָעֵלְיוֹן, כִּשְׁהִיא חוּטְאָת, הָאֵם
שְׁלֵמָעֵלָה שׁוֹלֵטת עֲלֶיהָ. מִיֵּן בְּמִינּוּ. וּבְגוּפָא
שׁוֹלֵטת הָאִשׁ שְׁלֵמָטָה. וְשָׁלוֹם עַל כָּל
יִשְׂרָאֵל.

וּמִי שְׁאוּמַר, שְׁמִי שְׁהוּלְדָּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
כְּלִי בְּנִים, שְׁבָא פַעַם אַחֲרָת לְעוֹלָם הַזֶּה

דָּא בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא בְּנַפְשֵׁיהּ, דִּילְמָא אָתָּא
זִמְנָא אַחְרָא.

וְאִית לָנָא רְאִיָּה מְנַדָּב וְאַבְיָהוּא, כְּדַכְתִּיבְנָא,
דְּמִיתוּ פְּלַגֵּי גּוּפָא (הוּוּ בְּגִין) דְּלֹא אֲנָסִיבוּ. וְעוּד
אִית לָנָא סְמָךְ, מַעֲגִין יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ. בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּרְשׁ זְרַעִיהּ, וְלֹא יִצְטָרִיךְ לְמִיתֵי זִמְנָא אַחְרָא
בְּגוּף. וְתוּ אוֹלִיפְנָא מְאוּנָן, דְּאָמַר הַכְּתוּב בֵּיהּ, (בראשית
לח ט) לְבַלְתִּי נִתֵּן זֶרַע לְאַחֵיו.

וְעוּד רְאִיָּה אַחְרָא, (רות ד יז) יֵלֵד בֶּן לְנַעֲמִי. וְכִי
לְנַעֲמִי יֵלֵד, וְהֵלֵא רוּת יֵלְדָתוּ. אֶלֶּא לְלַמַּד,
שְׂוֵה עוֹבֵד הוּא הִיָּה מַחְלוּן, וּמִית בְּלֹא בְּגִין (ויש
אוֹמְרִים מַחְלוּן לְבָדוּ הִיָּה).

וּבְגִין כֶּךָ תַּחֲמִי, בַּר נָשׁ צַדִּיק זֶרַע לוֹ. דִּילְמָא
זִמְנָא אַחְרִיתֵי אָתָּא לְעֵלְמָא, וְלֹא תוּהָ

לשון הקודש

יִצְטָרִיךְ לְבֵא פַעַם אַחְרַת בְּגוּף. וְעוּד
לְמַדְנֵנוּ מְאוּנָן, שְׂאָמַר בּוּ הַכְּתוּב (בראשית לח)
לְבַלְתִּי נִתֵּן זֶרַע לְאַחֵיו.

וְעוּד רְאִיָּה אַחְרַת, (רות ד) יֵלֵד בֶּן לְנַעֲמִי.
וְכִי לְנַעֲמִי יֵלֵד, וְהֵלֵא רוּת יֵלְדָתוּ? אֶלֶּא
לְלַמַּד, שְׂוֵה עוֹבֵד הוּא הִיָּה מַחְלוּן, וּמִת

בְּלֹא בְּגִים (ויש אוֹמְרִים מַחְלוּן לְבָדוּ הִיָּה).

וּמִשּׁוּם כֶּךָ תַּרְאָה אָדָם צַדִּיק זֶרַע לוֹ,

בְּאֵלוּ הַשְּׁלִשָּׁה פְּעָמִים, שׁוּב אֵין לוֹ
תַּקְנָה, וְזֵהוּ הַכְּרַת תַּכְרַת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ
אָדָם לְהִזְהַר בְּנַפְשׁוֹ, אוֹלִי יָבֵא פַעַם
אַחְרַת.

וְיֵשׁ לָנוּ רְאִיָּה מְנַדָּב וְאַבְיָהוּא, כְּפִי
שְׂכַתְבָּנוּ, שְׂמִתוּ חֲצָאֵי גוּף (הוּוּ מִשּׁוּם) שְׂלֵא
נִשְׂאוּ. וְעוּד יֵשׁ לָנוּ סְמָךְ מַעֲגִין יְבָמָה יָבֵא
עָלֶיהָ. כְּדִי שְׂלֵא יִשְׁתַּרְשׁ זְרַעוֹ, וְלֹא

וְכָאִי כָּל כֶּךָ, וּמַת בְּעֵינֵי זֶה, וּכְדוּ הַשְׁתָּא כִּד
עָאֵל לְהָאֵי עֲלָמָא, מְנַפְּחָה חוּבִיּוּתָא, וְחֲדִין הוּא צְדִיק
וְרַע לוֹ.

וּכְמוֹ בֶן רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. דִּילְמָא אֲתָא זִימְנָא
אֲחֵרָא, וּמַת בְּלֹא בְּנִין, וְהוּוּה זִכָּרִי וְלֹא
גְּמוּרָא, וְהַשְׁתָּא מְשַׁלֵּם לִיה מְזוֹכוּתִיה בְּעֲלָמָא דִּין.
וְדָא הוּא (הושע יד י) כִּי יִשְׂרָאֵל דִּרְכֵי ה' וְצְדִיקִים
יִלְכוּ בָּם.

וְהָא דְאֲמָרֵן כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים, שְׂיִכְוִירוּ בְּלִבָּם שְׁהִים
אֲחִים. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים כט י) וַיֵּשֶׁב ה' מְלֶכֶךְ
לְעוֹלָם. כְּמָה דְאֲשַׁתְּמוּדְעִין דְּהוּא מְלֶכֶךְ עַל כּוֹלָא.

וּמַת אַחַד מֵהֶם וּבֶן אֵין לוֹ, הָא אִם הוּוּ לִיה
בְּנִין, לֹא אֲצִטְרִיךְ. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר רַבִּי

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְצְדִיקִים יִלְכוּ בָּם.
וְזָחַו שְׂאֲמָרְנוּ, (שם) כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו.
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים – שְׂיִכְוִירוּ
בְּלִבָּם שְׁהִים אֲחִים, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים כט)
וַיֵּשֶׁב ה' מְלֶכֶךְ לְעוֹלָם. כְּמָה שְׂנוֹדְעִים
שְׂהוּא מְלֶכֶךְ עַל כּוֹלָא.

וּמַת אַחַד מֵהֶם וּבֶן אֵין לוֹ (דברים כח), הָרִי
אִם הוּוּ לֹא בְּנִים – לֹא אֲצִרִיךְ. רַבִּי תַנְחוּם

אוּלֵי פַעַם אַחֲרַת בָּא לְעוֹלָם, וְלֹא הָיָה כָּל
כֶּךָ צְדִיק, וּמַת בְּעֵינֵי הַזֶּה, וְלִבֵּן כְּעַתָּה,
כְּשִׁנְכְּנַם לְעוֹלָם הַזֶּה, מְנַפְּחָה חֲטָאוֹ, וְהוּוּ
צְדִיק וְרַע לוֹ.

וּכְמוֹ בֶן רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אוּלֵי בָּא פַעַם
אַחֲרַת וּמַת בְּלֵי בְּנִים, וְהָיָה צְדִיק וְלֹא
גְּמוּרָא, וְכַעַת מְשַׁלֵּם לוֹ מְזוֹכוּתוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה. וְהוּוּ (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דִּרְכֵי ה'

יוֹסִי, יִבְמָה יָבֵא עָלֶיךָ, לְמֵאֵי אֲצַטְרִיךְ. הֲלֹא
לְאַמְעוּטֵי מַדְמִיזָנָא דְכְּלִיל כָּל דְּמִיזְנִין.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (קהלת ד ט) יֵשׁ אֶחָד וְאִין שְׁנֵי גַם
בֵּן וְאָח אֵין לוֹ. יֵשׁ אֶחָד, דִּין הוּא פֵּר נֶשׁ
דִּיתְפִּטְר מֵעֲלָמָא חֲדִין חֶסֶר מִן טַבְתָּא, דְּהוּא חַד,
וְלִית לִיה זְכוּתָא לְמַעַבְדַּ תְּנִין. דִּתְנִיא, אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, הָאֵי מֵאן דְּאִתְפִּטְר מִן עֲלָמָא חֲדִין יְחִיד
כָּלֵא תְּנִין, אִיתְמַעִיט וְיִשְׁתִּיבִי מַדְמִיזָנָא דְכְּלִיל
כָּל דְּמִיזְנִין.

טוֹבִים הַשָּׁנִים מִן הָאֶחָד (שם ט). מֵאֵי טַעְמָא,
מִשּׁוּם דְּכִתִּיב אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב
בְּעַמְלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזִי, דְּכִתִּיב קָרָא, (שם)
כִּי אִם יִפְלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, בְּהֵהוּא
דְּמִיזָנָא. וְאִילוּ הָאֶחָד שִׁיפּוּל, וְאִין שְׁנֵי לְהַקִּימוּ.

לשון הקודש

מִן הָעוֹלָם הַזֶּה יְחִיד בְּלִי שְׁנֵי, הַתְּמַעַט
וְהַתְּכֵלָה מֵהַדְּמִיזְנִין שְׂבוּלָל כָּל הַדְּמִיזְנוֹת.
טוֹבִים הַשָּׁנִים מִן הָאֶחָד (שם), מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂפָתוֹב אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם
שָׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא
וְרֵא, שְׂפָתַב הַפְּסוּק (שם) כִּי אִם יִפְלוּ
הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, בְּדְמִיזְנִין הַהוּא.
וְאִילוּ הָאֶחָד שִׁיפּוּל – וְאִין שְׁנֵי לְהַקִּימוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִבְמָה יָבֵא עָלֶיךָ – לָמָּה
צָרִיךְ? שְׂלֵא לְמַעַט מֵהַדְּמִיזְנִין שְׂבוּלָל כָּל
הַדְּמִיזְנוֹת.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (קהלת ד ט) יֵשׁ אֶחָד וְאִין
שְׁנֵי גַם בֵּן וְאָח אֵין לוֹ. יֵשׁ אֶחָד – זֶהוּ
אָדָם שְׁנַפְטָר מִהָעוֹלָם הַזֶּה חֶסֶר מִטּוֹב,
שֶׁהוּא אֶחָד, וְאִין לוֹ זְכוּת לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי.
שְׁלַמְדָּנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זֶה מִי שְׁנַפְטָר

רַבִּי יְהוּדָה שָׁלַח לִיה לְר' אַבָּא, אָמַר, אֲתוּן
 דְּקַיִמְתוּן קַמִּי מְאָרִיחוּן דְּמַתְּנִיתוּן, מַאי
 טַעְמָא יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ לְהַקִּים שֵׁם הַמֵּת, וְלֹא
 בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת.

שָׁלַח לִיה, (ירמיה ב כד) פֶּר"ה לְמוֹד מְדַבֵּר בְּאוֹת
 נַפְשָׁה שְׂאֵפָה רוּחַ. אִיתְרַגִּישׁ רַבִּי יְהוּדָה,
 וְאָמַר, וַדַּאי דָּא הִיא רְזָא דְחֲכַמְתָּא, מִשְׁמַע דְּאָמַר
 שְׂאֵפָה רוּחַ, רוּחַ מִמֶּשׁ.

וְאִזְלָא הָא בְּהַאי דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי דְּכִתְיִב, (קהלת ח
 ו) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וּבָאוּ. וּבָאוּ מִמֶּשׁ.
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּמַתְּפִירֵשׁ מַלְתָּה, בְּמַאי דְּכִתְיִב,
 בְּאוֹת נַפְשָׁה דְּמִשְׁמַע דְּאֶפִּילוּ אַרוּסָה, וְאֶפִּילוּ
 בְּעוּלָה אֲתִיּוּן בְּתוֹעֵלְתָא דְּהַאי מַלְתָּה.

וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלַד יָקוּם וְכוּ'. וּמַאי טַעְמָא
 הַבְּכוֹר, וְלֹא הַשְּׁנַי וְלֹא הַשְּׁלִישִׁי. אָמַר רַבִּי

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

וְזֶה הוּלָדָּ כְּמוֹ מַה שְׂאָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 שְׂפִתוֹב (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים
 קְבָרִים וּבָאוּ. וּבָאוּ מִמֶּשׁ. אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, וְהַדְּבָר מַתְּפִירֵשׁ בְּמַה שְׂפִתוֹב
 בְּאוֹת נַפְשָׁה, שְׂמִשְׁמַע שְׂאֶפִּילוּ אַרוּסָה,
 וְאֶפִּילוּ בְּעוּלָה בְּאוֹת בְּתוֹעֵלְתָּ הַדְּבָר הַזֶּה.
 וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלַד יָקוּם וְכוּ' (דברים
 כח). וּמַה הַטַּעַם הַבְּכוֹר, וְלֹא הַשְּׁנַי וְלֹא

רַבִּי יְהוּדָה שָׁלַח לוֹ רַבִּי אַבָּא. אָמַר,
 אַתֶּם שְׂעוּמְדִים לְפָנַי בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מַה
 הַטַּעַם יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ לְהַקִּים שֵׁם הַמֵּת,
 וְלֹא בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת?

שָׁלַח לוֹ, (ירמיה ב) פֶּר"ה לְמוֹד מְדַבֵּר בְּאוֹת
 נַפְשָׁה שְׂאֵפָה רוּחַ. הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי יְהוּדָה,
 וְאָמַר, וַדַּאי זֶהוּ סוּד הַחֲכַמָּה, מִשְׁמַע
 שְׂפִתוֹב שְׂאֵפָה רוּחַ, רוּחַ מִמֶּשׁ.

יִוָּדֵן, הַבְּכוֹר וְהָרֵאשׁוֹן עַל כָּל פָּנִים שֶׁל מֵת הוּא,
וְדַעַתְיָיְהוּ דִּתְרַוְיָהוֹן בְּזוּוּגָא קַדְמָאָה בְּמִיתָא.

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְעֵלְתָּה יְבָמְתוֹ הַשְּׁעָרָה אֶל
הַזְּקֵנִים, הֵיא מַלְּה חוּצָפָא אֶתְחִי. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, חֵם וְשָׁלוֹם דְּחוּצָפָא הוּא, אֶלָּא
לְאֶתְחִיזָא טִיבוּ דְבַעֲיָא לְמַעַבְדַּ עִם מִיתָא, וְאִיהוּ
לֹא בְעִי, וְלִפְיֵךְ עֲבָדִית לִיה קִלְנָא קַמִּי כּוּלָא.

מֵאִי קִלְנָא עֲבָדִית לִיה. דְּכֵתִיב, וַיִּרְקֶה בְּפָנָיו,
לְהַכֵּלֵם בְּפָנָיו הַכֹּל, אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת
בֵּית אָחִיו. וְקָרָא כֵתִיב, וַיִּרְקֶה וְאָמְרָה כָּכָה וְכוּ'.
כָּכָה דֵּאֵת אָמַר, (במדבר יב יד) וְאָבִיָּה יִרְקַ יִרְקַ בְּפָנֶיהָ
הֵלֵא תְכֵלֵם.

רַבִּי אֶבְהוּ אָמַר ר' יוֹחָנָן, צָחָבָה (וַיִּרְקֶה) רוֹקָא,
דְּמִתְחִיזִי לְכוּלָא דֵּאִיהוּ רוֹקָא, וְלֹא מִיָּם, וְלֹא
דֵּאֶתְפְּסִי בְּעַפְרָא.

לשון הקודש

הַשְּׁלִישִׁי? אָמַר רַבִּי יוֹדֵן, הַבְּכוֹר
וְהָרֵאשׁוֹן עַל כָּל פָּנִים שֶׁל מֵת הוּא, וְדַעַת
שְׁנֵיהֶם בְּזוּוּג הָרֵאשׁוֹן בְּמֵת.
לְמַדְנֵהוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שם) וְעֵלְתָּה
יְבָמְתוֹ הַשְּׁעָרָה אֶל הַזְּקֵנִים - דְּבַר זֶה
נִרְאֶה חֲצָפָה! אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֵם
וְשָׁלוֹם שְׂזוּ חֲצָפָה, אֶלָּא לְהִרְאוֹת הַטּוֹב
שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עִם הַמֵּת, וְהוּא לֹא רוּצֵה,

וְלִפְיֵךְ עוֹשִׂים לוֹ קִלּוֹן לְפָנָיו כְּלָם.
אִיזָה קִלּוֹן עוֹשִׂים לוֹ? שְׂכַתוֹב וַיִּרְקֶה
בְּפָנָיו, לְהַכֵּלֵם בְּפָנָיו הַכֹּל, אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה
אֶת בֵּית אָחִיו. וְהַפְּסוּק כּוֹתֵב, וַיִּרְקֶה
וְאָמְרָה כָּכָה כּוּ', כִּמוֹ שְׁנֵאָמַר (במדבר יב)
וְאָבִיָּה יִרְקַ יִרְקַ בְּפָנֶיהָ הֵלֵא תְכֵלֵם.
רַבִּי אֶבְהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּעֵסָה (וַיִּרְקֶה)
רַק, שְׁנֵאָרָה שְׁהוּא רַק, וְלֹא מִיָּם, וְלֹא

הִיָּא אִיתְתָּא, דְּאֵתַת לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְרַמַּת רוּקָא, וַחֲזִי בָּהּ דְּאֶכְלַת בְּתַחֲיָא
שְׁעָתָא, וְלֹא הָוִי מִתְחַזִּי רוּקָא, וְלֹא אֶתְעַבִּידַת
הֵהוּא יוֹמָא, וְלִבְתַּר אֲמַלְכוּ וְאַזְדַּוְּגוּ דָּא עִם דָּא.

וּמִי עֶבֶד ר' שְׁמַעוֹן הָבִי, וְהִתְנַן אִי אֲמַלְכוּ קוּדָם
דְּתַסְתַּלַּק קַמִּי דִּינַנָּא יָאוּת, וּמִדַּת שְׁרִי סִינִיָּה
קַמִּי דִּינַנָּא לָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׂאֵנִי הֵיָּא אִיתְתָּא, דְּעַד לָא
עָבְדוּ דָּא עִם דָּא, אֶלָּא דְאַרְמִית רוּקָא
לְמַחֲזִי, וְלֹא הָוּה כְּשָׂרָא וְאַזְלוּ וְאַזְדַּוְּגוּ דָּא עִם
דָּא לְבְתַר.

וְחֻלְצָה נַעֲלוּ, בְּמָה דְּאֵת אָמַר (הושע ה ח) חֲלִין
מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֵיִיא,
כְּתִיב, (שמות ג ה) אֵל תִּקְרַב הָלֶם שֶׁל נַעֲלִיךָ מֵעַל

 לשון הקודש

שהתבססה בְּעַפְרָא.

נֶאֱחָה! וּמִשְׁהַתִּירָה אֵת נַעֲלוֹ לְפָנֵי הַדִּין –

לֹא

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנְהָ אוֹתָהּ הָאִשָּׁה,
שְׂטָרָם שְׁעִשׂוּ זֶה עִם זֶה, אֶלָּא שְׁזַרְקָה רַק
לְרֵאוּת, וְלֹא הָיָה כְּשָׂר, וְהִלְכוּ וְהַזְדַּוְּגוּ זֶה
עִם זֶה אַחַר כָּךְ.

הָאִשָּׁה הִיָּא, שְׂבָאָה לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְזַרְקָה רַק, וְרָאָה בָּהּ שְׂאֶכְלָה בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה, וְלֹא הָיָה נִרְאָה רַק, וְלֹא נַעֲשְׂתָה
בַּיּוֹם הַהוּא, וְאַחַר כָּךְ נִמְלְכוּ, וְהַזְדַּוְּגוּ זֶה
עִם זֶה.

וְחֻלְצָה נַעֲלוּ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (הושע ח) חֲלִין
מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּתוּב

וְהֵאֵם רַבִּי שְׁמַעוֹן עָשָׂה כֵּךְ? וְהָרִי לְמַדְנֵג,
אִם נִמְלְכוּ קוּדָם שְׁתַּעֲלָה לְפָנֵי הַדִּין –

רַגְלֶיךָ, וְכִי מִנְעַל מְטִהֵר אֶת הַמָּקוֹם, אוֹ מִטְמֵא אֶת הַמָּקוֹם. אֵלֶּא אָמַר רַבִּי אֲבָא, מְלַמֵּד שְׂצוּהָ לֹא הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל. בְּמִשְׁחָה כְּתִיב נְעֻלְיָךְ, וּבִיהוֹשֻׁעַ (יְהוֹשֻׁעַ ה' טו) נְעֻלְךָ, שְׁלֵא יִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל, אֵלֶּא לְעֵתִים מְזוּמָּנִים.

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. (שְׁמוֹת ג' ה) מָקוֹם יֵשׁ לָךְ בְּמַעְלָה גְדוּלָה מִשְׁאֵר בְּנֵי אָדָם, מִדְּרָגָה הַנִּקְרָאת קוֹדֶשׁ. וְעַל כֵּן נִצְטַנָּה לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ בְּדֶרֶךְ נְעֵל. אֵף כֵּן נָמִי הֵאֵל נְעֵל פְּרִישוֹת אִשָּׁה. (דף עג ע"א)

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, צְרִיךְ הָאָדָם לְבַטּוֹחַ בְּקוֹנּוֹ, וְלִיקַח אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שְׁלֵא יִלְךְ עֲרִירִי לְעוֹלָם הַבָּא. דִּתְנִן, מֵאֵי דְכְּתִיב, (ויקרא כ

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. מָקוֹם יֵשׁ לָךְ בְּמַעְלָה גְדוּלָה מִשְׁאֵר בְּנֵי אָדָם, מִדְּרָגָה הַנִּקְרָאת קוֹדֶשׁ. וְעַל כֵּן נִצְטַנָּה לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ בְּדֶרֶךְ נְעֵל. אֵף כֵּן נָמִי הֵאֵל נְעֵל פְּרִישוֹת אִשָּׁה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, צְרִיךְ אָדָם לְבַטּוֹחַ בְּקוֹנּוֹ, וְלִיקַח אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שְׁלֵא יִלְךְ עֲרִירִי לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁשָׁנִינוּ, מֵהוּ

אֵל תִּקְרַב הַלּוֹם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וְכִי מִנְעַל מְטִהֵר אֶת הַמָּקוֹם אוֹ מִטְמֵא אֶת הַמָּקוֹם? אֵלֶּא אָמַר רַבִּי אֲבָא, מְלַמֵּד שְׂצוּהָ לֹא הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל. בְּמִשְׁחָה כְּתוּב נְעֻלְיָךְ, וּבִיהוֹשֻׁעַ כְּתוּב נְעֻלְךָ, שְׁלֵא יִפְרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל, אֵלֶּא לְעֵתִים מְזוּמָּנִים.

(כא) עֲרִירִים יָמוּתוּ, דְּכָל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּאִלוֹ לֹא נִבְרָא וְלֹא הָיָה, וְנִקְרָא עֲרִירֵי מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

דֹּאמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וּמוֹלִיד בָּנִים. נִקְרָא עֶבֶד ה', וְנוֹחַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. דְּכִתִּיב, (יחזקאל מד ל) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ.

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה. לְמַלְךְ שֶׁנָּתַן פְּקֻדוֹן לְשִׁלְשָׁה בְּנֵי אָדָם, הָאֶחָד שָׁמַר אֶת הַפְּקֻדוֹן. הַשֵּׁנִי אֶבֶד אֶת הַפְּקֻדוֹן לְגַמְרֵי. הַשְּׁלִישִׁי טִנַּף אֶת הַפְּקֻדוֹן, וְנָתַן מִמֶּנּוּ לְאַחַר לְשָׁמְרוֹ. לְיָמִים, בָּא הַמֶּלֶךְ לְתַבּוּעַ פְּקֻדוֹנוֹ. אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַר הַפְּקֻדוֹן, שִׁבְּחוּ הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂאוּ נְאֻמַּן בֵּיתוֹ. הַשֵּׁנִי שֶׁאֶבֶד אֶת הַפְּקֻדוֹן, הֶאֱבִידוֹ מִן הָעוֹלָם, וְצָנָה שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ

לשון הקודש

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁנָּתַן פְּקֻדוֹן לְשִׁלְשָׁה בְּנֵי אָדָם. הָאֶחָד שָׁמַר אֶת הַפְּקֻדוֹן; הַשֵּׁנִי אֶבֶד אֶת הַפְּקֻדוֹן לְגַמְרֵי; הַשְּׁלִישִׁי טִנַּף אֶת הַפְּקֻדוֹן, וְנָתַן מִמֶּנּוּ לְאַחַר לְשָׁמְרוֹ. לְיָמִים בָּא הַמֶּלֶךְ לְתַבּוּעַ פְּקֻדוֹנוֹ. אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַר הַפְּקֻדוֹן, שִׁבְּחוּ הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂאוּ נְאֻמַּן בֵּיתוֹ. הַשֵּׁנִי שֶׁאֶבֶד אֶת הַפְּקֻדוֹן, הֶאֱבִידוֹ מִן הָעוֹלָם,

שֶׁכְּתוּב (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ? שְׂכַל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּאִלוֹ לֹא נִבְרָא וְלֹא הָיָה, וְנִקְרָא עֲרִירֵי מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

שֹׁאמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה וּמוֹלִיד בָּנִים, נִקְרָא עֶבֶד ה', וְנוֹחַל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכְּתוּב (יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ.

שֵׁם וּשְׂאֵרִית. הַשְּׁלִישִׁי שְׁטַנֵּף אֶת הַפְּקָדוֹן, וְהֵנִיחַ מִמֶּנּוּ לְאַחַר, אָמַר הַמֶּלֶךְ, הֵנִיחוּ לָזֶה עַד שֶׁנִּרְאָה הָאֵחֵר, הִיאֵךְ יַעֲשֶׂה מִמָּה שֶׁהֵנִיחַ זֶה בְּיָדוֹ, וּבֵין כֶּף לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

זָכָה הָאֵחֵר, יֵצֵא זֶה לְחִירוֹת. לֹא זָכָה, אָמַר הַמֶּלֶךְ, תָּנוּ לָזֶה עֹנֵשׁ עַל שְׁטַנֵּף אֶת הַפְּקָדוֹן, וְיִשְׂאֵר הַפְּקָדוֹן שְׁלוֹ. רַב הוֹנָא אָמַר, פִּינּוּן דְּעָאֵל עָאֵל.

וְאִי טַנֵּף אֶת הַפְּקָדוֹן וְלֹא הֵנִיחַ בְּיַד אֵחֵר לְשִׁמְרוֹ, מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, עַד שְׂיֵבֵא אֵחֵר וְיִתְקַן מִה שְׁטַנֵּף זֶה, וְהַפְּקָדוֹן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ שֶׁל זֶה, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שֶׁתִּיקְנוֹ.

רַבִּי חֵיָא אָמַר, כְּתִיב (בראשית ב ז) וַיִּפֹּחַ בְּאֶפְיוֹ נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. פִּינּוּן

לשון הקודש

אָמַר, פִּינּוּן שְׁנַכְנָם - נַכְנָם. וְאִם טַנֵּף אֶת הַפְּקָדוֹן וְלֹא הֵנִיחַ בְּיַד אֵחֵר לְשִׁמְרוֹ, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, עַד שְׂיֵבֵא אֵחֵר וְיִתְקַן מִה שְׁטַנֵּף זֶה, וְהַפְּקָדוֹן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ שֶׁל זֶה, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לָזֶה שֶׁתִּקְנוֹ.

רַבִּי חֵיָא אָמַר, כְּתוּב (בראשית ה) וַיִּפֹּחַ בְּאֶפְיוֹ נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ

וְעוֹה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שֵׁם וּשְׂאֵרִית. הַשְּׁלִישִׁי שְׁטַנֵּף אֶת הַפְּקָדוֹן וְהֵנִיחַ מִמֶּנּוּ לְאַחַר - אָמַר הַמֶּלֶךְ: הֵנִיחוּ לָזֶה עַד שֶׁנִּרְאָה הָאֵחֵר הִיאֵךְ יַעֲשֶׂה מִמָּה שֶׁהֵנִיחַ זֶה בְּיָדוֹ, וּבֵין כֶּף לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. זָכָה הָאֵחֵר - יֵצֵא זֶה לְחִירוֹת. לֹא זָכָה - אָמַר הַמֶּלֶךְ: תָּנוּ לָזֶה עֹנֵשׁ עַל שְׁטַנֵּף אֶת הַפְּקָדוֹן, וְיִשְׂאֵר הַפְּקָדוֹן שְׁלוֹ. רַב הוֹנָא

וַיֹּאמֶר נִשְׁמַת חַיִּים, אֲמַאי וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה.
אֵלָּא, עַל מְנַת כֵּן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָה
בָּאָדָם, שִׁיְהִיָּה לְנֶפֶשׁ חַיָּה. בְּמַעֲרָבָא קוֹרִין
לְיוֹלָדָת, חַיָּה.

וְתוֹ, אֱלֹהִים אֲפִיק זִינִין לְזִינְיָה, וְהוּא הַנְּשָׁמָה.
וְהַנְּשָׁמָה מִתְחַלְקַת וּמִתְרַבָּה בְּגוּף, בְּעוֹד
שֶׁהוּא בְּגוּף, וּכְיוֹן שְׂיוּצָאָה מִהַגּוּף, מִתְרַבָּה בְּיוֹתֵר,
וּמִשְׁנַת מַה שְּׁלֵא תוּכַל לְהַשִּׁיג בְּעוֹדָה בְּגוּף.

וְתִיכְף שְׁנַפְרָדָת מִהַגּוּף, רוּצָה לְהִדְבֵק בְּאֱלֹהִים,
וּבְגִין דְּלֵא אֲפִיקָת גּוּפָא, דְּהוּא זִינְיָה,
בְּמָה דְּאֲפִיק אֱלֹהִים נִשְׁמָתָא דְּהוּא זִינְיָה, לֹא
מִתְקַבְּלָת, וְחֻזְרָת וְשׂוֹאֶפֶת עַד שְׂתַכְנַס בְּגוּף אַחֵר,
כְּדִי לְקַיִים זְרַע וּלְשׁוּב לְהִדְבֵק בְּגוּף הַטְּהוֹר וְהַנּוֹד
וְהַנְּקִי. וּמִי שְּׁלֵא הִנִּיחַ בְּנִים, לָא מְזַדְּקָ לִיה. תְּדַא

לשון הקודש

תוכל להשיג בעודה בגוף.
ותכף שנפרדת מהגוף, רוצה להדבק
באלהים, ומשום שלא הוציאה גוף,
שהוא מינו, כמו שהוציא אלהים נשמה
שהיא מינו - לא מתקבלת, וחוזרת
ושואפת עד שתכנס בגוף אחר, כדי
לקיים זרע לשוב להדבק בגוף הטהור
והנוד והנקי. ומי שלא הניח בנים, לא

חיה. בין שאמר נשמת חיים, למה ויהי
האדם לנפש חיה? אלא על מנת כן נתן
הקדוש ברוך הוא נשמה באדם, שיהיה
לנפש חיה. במערב קוראים ליוולדת חיה.
ועוד, אלהים הוציא מינים למינו, והיא
הנשמה, והנשמה מתחלקת ומתרבה
בגוף, בעוד שהיא בגוף, וכיון שיוצאה
מהגוף, מתרבה ביותר, ומשנת מה שלא

הוא דְּכַתִּיב, (ירמיה ב כד) בְּאֵיזֶת נִפְשָׁה שְׂאֵפָה רוּחַ.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, הָאִי מֵאֵן דְּלֹא אֲשַׁתְּאָר בְּתַרְיָה
גְּזַעִין לְשַׁרְשָׁא, נִשְׁמַתִּיה אֲשַׁתִּיעִי מִן הַהוּא
דְּמִיזְנָא דְּכָלִּיל כָּל דְּמִיזְנִין, עַד דְּמִתְגַּלְגַּלָּא,
וְאוֹתוֹרְקַת מְמַאנָא לְמַאנָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שם מח
יא) וְלֹא הוֹרַק מִכְּלִי אֶל כְּלִי. מֵאִי תִקְנֵתִיה.
כְּתִיב, (ויקרא כה כה) וּבָא גִּבְלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו וְגִּבְלוֹ אֵת
מִמֶּכָּר אַחִיו.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִתְגַּלְגַּלַּת עַד דִּי תִשְׁכַּח מָאנָא
דְּכִשְׂרָא לְאֵתִיקָנָא. וְאִי הַהוּא פְּרוּקָא לָא
תְּנִי, קוּזְטִיפָא דְּבוּדִיטָא אֶתְבַּר. וְעַל הָאִי
אֶתְקַרִי, (דברים ז י) וּמִשְׁלֹם לְשׁוֹנְאִיו אֶל פְּנֵיו
לְהַאֲבִידוֹ. וּכְתִיב (שם ה י) וְעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֵלִפִים
לְאַהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי.

לשון הקודש

הַקָּרֹב אֵלָיו וְגִבְלוֹ אֵת מִמֶּכָּר אַחִיו.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִתְגַּלְגַּלַּת עַד שְׁתַּמְצָא
כְּלִי כִשְׂרָא לְהַתְתַּקֵּן. וְאִם אוֹתוֹ הַגִּבְלוֹל
אֵינְנוּ, נִשְׁפָּר הַכְּלִי הַקָּרֹב, וְעַל זֶה נִקְרָא
(דברים ז) וּמִשְׁלֹם לְשׁוֹנְאִיו אֶל פְּנֵיו לְהַאֲבִידוֹ.
וּכְתוּב (שם ה) וְעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֵלִפִים לְאַהֲבֵי
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי.

מִזְדַּקֵּן לוֹ. וְהוּא שְׁכֵתוּב (ירמיה ב) בְּאֵיזֶת
נִפְשָׁה שְׂאֵפָה רוּחַ.
רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, מִי שְׂלֹא הַשְׂאִיר
אַחֲרָיו גְּזַעִים לְשַׁרְשָׁא, נִשְׁמַתוּ כְּלָה מִן
אוֹתוֹ הַדְּמִיזְנִין שְׁבוּלָל כָּל הַדְּמִיזְנוֹת, עַד
שְׁמִתְגַּלְגַּלַּת וּמוֹרְקַת מִכְּלִי לְכָלִי, כְּמוֹ
שְׂנַאֲמַר (שם ח) וְלֹא הוֹרַק מִכְּלִי אֶל כְּלִי.
מָה תִקְנֵתוֹ? כְּתוּב (ויקרא כה) וּבָא גִבְלוֹ